

ROZPAD KOLONIÁLNEJ SÚSTAVY A NÁSTUP „TRETIEHO SVETA“

III.B

ZAČIATOK ROZKLADU KOLONIÁLNEJ SUSTAVY

- kolónie Afrika, Ázia – vznik nacionálnych hnutí požadujúci rešpekt osobnosti, kult. tradícií
- po obsadení krajín v Ázii – vznik separatistické hnutia
- **ATLANTICKÁ CHARTA** = právo na slobodnú voľbu vlády
- **OSN** = právo na sebaurčenie
- naliehanie USA na VB,FR k likvidácii kolónií
- ZSSR – podpora dekolonizácie(=proces vymaňovania sa závislých území zo závislosti od pôvodných metropol)

NEROVNAKÝ PRÍSTUP KOLONIZÁTOROV

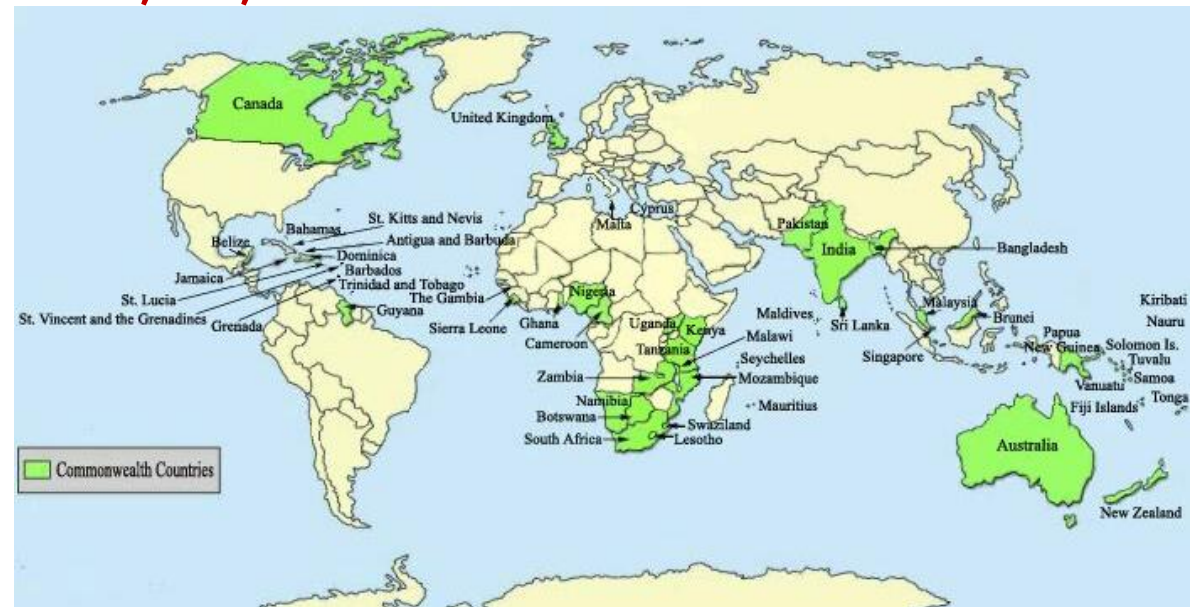
- **VB** - zmierila sa s rozpadom koloniálnej ríše
  - vymanené krajiny sa včleňovali do SPOLOČENSTVA NÁRODOV
- **FR,ŠPA,POR** - stratu kolónií odmietali
  - čo najviac sa snažili pripútať krajiny – aj kultúrnou asimiláciou

BRITSKÉ SPOLOČENSTVO NÁRODOV - COMMONWEALTH

- 1931 – vznik

= dobrovoľné združenie národov bývalých britských kolónií s beloškým osídlením britského pôvodu, kt. sa stali domínami (plná zákonodarní suverenita)

- členovia – **KANADA, AUSTRÁLIA, NOVÝ ZÉLAND, JAR, NEW FOUNDLAND**
- neskôr tvorené 50 štátmi
- uľahčilo migráciu

INDICKÁ OTÁZKA

- nezávislosť Barmy a Indie – vnútorný rozpor v Indii
- Indický národný kongres (Mahátma Gándhí, Džavaharlál Néhrú) – zachovanie indickej jednoty, reprezentovala hinduistickú časť obyvateľstva
- Moslimská liga – rozdelenie Indie, vytvorenie moslimského štátu
- umiernenie strán → rozdelenie Indie – Indická únia, Pakistan (spory, vojny až dodnes)
- Indicko-pakistanská vojna – vojna o Kašmír
- **1971** – odtrhnutie Bangladéšu
- znepriatelenie aj kvôli vnútornému usporiadaniu:
  - Pakistan – nábožensky orientovaný
  - India – socializmus

INDOČÍNSKA VOJNA

- na priestore medzi Indiou a Čínou
- **1941** – partizánska vojna - prokomunistické jednotky organizácie Vietminh (Ho Či Min) proti japonským okupantom
- **9/1945** – nezávislosť Vietnamu
- návrat fr. jednotiek – úspešné, udelili čiastočnú nezávislosť → vzniklo Vietnamské cisárstvo, Laos, Kambodža
- **1945** – bitka pri Dien Bien Phu – prehra FRA
- výsledok : úplná nezávislosť Laosu, Kambodže, rozdelenie Vietnamu na Vietnamskú demokratickú rep a Južný Vietnam

OTÁZKA MAGHREBU

Maghreb – Maroko, Tunisko, Alžírsko

Nezávislosť Tuniska a Maroka (fr. protektoráty) – uznaná až po porážke v indočínskej vojne socialistickou vládou v r. 1945

Nezávislosť Alžírsku – brutálnejšia, snaha FR asimilovať alžírsku obyvateľstvo do jednotného fran. národa - neuskutočnitelné → vysoký počet arabského obyvateľstva → zradikalizovali sa arabské hnutia - vytv. Fronta národného oslobodenia – FLN – terorizmus, partizánska vojna, vypuklo aj povstanie v r. 1958

Vojna o Alžírsko zároveň – francúzsko-francúzskym konfliktom – FR prehrávalo strácalo prestíž → Charles de Gaulle vyhlásil nezávislosť Alžírsku.

DEKOLONIZAČNÝ PROCES V INÝCH ŠTÁTOCH

1949 - Holandsko muselo uznať nezávislosť indonézskeho súostrovia – nacionalni vodcovia radšej pristali na kolaboráciu s Japonskom

Afrika – VB uznala nezávislosť až koncom 60-tych rokov – dôvod ropa

Britská dekolonizačná politika

- najúspešnejšia
- čím rýchlejší dekolonizačný proces, tým horšie problémy v nových afrických štátoch

„TRETÍ SVET“ PO DEKOLONIZÁCI

- Ázia, Afrika, Latinská Amerika
- dôsledky: dlhé obdobia nestability, silné diktatúry, štátne prevraty, občianske vojny
- čierna Afrika- brutálne diktatúry
- príčiny: najmä nacionálne, hospodárske
- novovzniknuté štáty: zložité národnostné a náboženské pomery
- stav hospodárstva: politická nestabilita

„TRETÍ SVET“ ARABSKÝCH KRAJÍN

- 5/1945- Arabská liga- voľná federácia arabských štátov
- 5/1948- OSN- rozdelenie Palestíny- Izraelský štát(arabské o.)
- Palestínsky štát(židovské o.)
- rozpory: Perzský, Arabský záliv
- štáty- islamská integrita
- Irán- Islamská revolúcia
- Irak x Irán- pre Irak neúspešná
- Irak- snaha o pripojenie Kuvajtu- arabské krajiny proti

BANDUNSKÁ KONFERENCIA

4/1955 - Bandung (Indonézia) - 23 afrických štátov a 6 ázijských predstavilo svoje videnie sveta

- tvorili viac než 50% ľudstva, ale vlastnili 8% z jeho celkového bohatstva
- žiadali OSN o vytvorenie zvláštneho fondu na pomoc
- odsúdili studenú vojnu na ázijskom kontinente a kolonializmus
- veľký úspech vo svete → prestíž hl. organizátorov - Sukarana, Néhrúa a Násira
- krajiny späté so Západom – Pakistan, Turecko
- prívrženci komunistického modelu - Vietnam, India, Čína
- záverečné výsledky rokovaní - nie konkrétne, navonok chceli zachovať jednotu „tretej sily“
- stroskotanie pokusu o konferenciu v Alžírsku

HNUTIE NEZÚČASTNENÝCH KRAJÍN

- vznik po bandunskej konferencii
- Násir, Néhrú, J.B. Tito – obvinili vojen.-polit. bloky z napätia vo svete a vyhlásili že proti nim treba postaviť tretiu silu
- záväzok že štát neposkytne svoje územie pre cudzie základne (nedodržiaval sa)
- Kuba, Vietnam, Filipíny, Saudská Arábia, bohaté štáty Stred. Východu aj najchudobnejšie štáty Afriky
- konflikty medzi členskými štátmi (India-Pakistan, Irán-Irak, Vietnam-Kambodža)
- od **1961** – 10 spoločných konferencií
- v 70.rokoch prostredníctvom OSN- pôsobenie ako nátlaková organizácia
- s koncom studenej vojny, rozpadom bipolárneho, blokove sveta – strata súdržnosti
- nehody pri odpovediach na kľúčovú otázku- aká forma pomoci zo Západu má prísť

ROZPAD TRETIEHO SVETA

- vnútorný rozpad Tretieho sveta
- ázijské tigre- Južná Kórea, Taiwan, Hongkong, Singapur- industrializácia, liberálna ekonomika, veľké presadenie sa
- africké štáty boli ich opakom

ZDROJE

Dejepis – světové dějiny pro 3.roč. gymnázií

ĎAKUJEME ZA POZORNOST 😊